

Sytske Ypma (l) en Sarah Heemskerck zijn huisvestingsadviseur bij abcnova. Ze werken in opdracht van gemeentes en schoolbesturen om toekomstbestendige onderwijshuisvesting haalbaar te maken.

Laat de norm los en kijk naar verantwoordelijkheden

Door veranderende wet- en regelgeving, duurzaamheidsambities en nieuwe onderwijsvormen sluit het merendeel van de schoolgebouwen kwalitatief en functioneel niet meer aan op de eisen en wensen van deze tijd. Verbetering is noodzakelijk, maar wie trekt de kar? Zijn schoolbesturen alleen verantwoordelijk voor onderwijskwaliteit en zijn gemeenten alleen verantwoordelijk voor normbekostiging? De werkelijkheid is complexer, maar biedt kansen. Denken vanuit verantwoordelijkheden is hierbij de sleutel!

Plannen voor nieuwe huisvesting worden vaak 'gedwarsboomd' door een samenspel van ambities en geld. Doorgaans wordt (begrijpelijk) gestreefd naar nieuwbouw van een functioneel en flexibel gebouw op een ideale plek in de stad of (nieuwe) wijk. Pijnpunt blijft echter de beschikbaarheid van middelen om ambities en gebouwkwaliteit te financieren. De markt zit niet mee en

ondanks een verhoging van de VNG-norm met 40% (voor zover doorgevoerd) blijft er discussie over de financiering.

SAMENWERKING

Hier moeten we over onze schaduw heen stappen. Een goed plan voor huisvesting begint bij samenwerking. Onderwijs en overheid moeten het eens zijn

over gezamenlijke ambities en de horizon van een toekomstbestendig onderwijslandschap. Als hier de neuzen dezelfde kant op staan, dan is het vervolgproces voor ieder vanzelfsprekend. De kwaliteit van het onderwijsgebouw wordt leidend en de discussie nieuwbouw versus renovatie verleden tijd.

VERANTWOORDELIJKHEID NEMEN

Gemeenten hebben een zorgplicht, ze zijn verantwoordelijk voor een goed onderwijsgebouw passend binnen de geldende wet- en regelgeving (normbekostiging), maar de financiering van onderwijsgebouwen gaat veel verder. Denk aan verkeersveiligheid, stedenbouwkundige eisen en gemeentelijke duurzaamheidsambities. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor goed onderwijs, daarbij fungeren ze als een goed huisvader voor het in stand houden en exploiteren van de onderwijsgebouwen.

We definiëren de kwaliteit van het onderwijsgebouw op basis van ieders verantwoordelijkheid en komen zo tot een realiseerbaar huisvestingsplan voor iedere gemeente, ieder schoolbestuur en voor ieder schoolgebouw. De resultaten leggen we samen vast in een Integraal Huisvestings Plan (IHP), op basis van unanimiteit. Hoewel de demarcatie regelmatig discussies geeft, sturen we op de basale succesfactoren: samen verantwoordelijk, gelijkwaardigheid en een passende oplossing voor iedereen. Deze manier van sturen op verantwoordelijkheid hebben we vanuit *abcnova* toegepast voor onder meer gemeente Waddinxveen en gemeente Horst aan de Maas.

VERPLICHT IHP

Het wetsvoorstel voor een verplicht IHP en de verruiming van de investeringsmogelijkheid door onderwijsbesturen is nog niet doorgezet, maar *abcnova* stuurt hier al op in de samenwerking met schoolbesturen en gemeenten. De basis (lees: normbekostiging) vormt het vertrekpunt om met situatieafhankelijke omgevingsaspecten of duurzaamheidsbeleid de verantwoordelijkheid van gemeenten te benoemen. Schoolbesturen koersen op een kwalitatief gebouw met een gezonde exploitatie. Bekostiging volgt uit het kwaliteitsdenken voor onderwijs en het slim in stand houden.

Het vormgeven van de situationele benadering passen we toe bij de ontwikkeling van vier scholen in Amersfoort. We koersen op een optimale financiële verhouding door o.a. een gezamenlijke marktbenadering voor vier scholen toe te passen. Besturen bepalen gezamenlijk wat generiek is en wat locatie specifiek.

Samenwerking is in onze optiek de oplossing. Handelen vanuit verantwoordelijkheid en redeneren vanuit kwaliteit. Wat hierbij kan helpen is een eenduidige demarcatie. Wij onderscheiden de volgende zes onderdelen. Dit is niet in beton gegoten, maar is gebaseerd op een samenwerkingsmodel.

Verantwoordelijkheden gemeente

1. **Basis onderwijshuisvesting**
Voldoen aan Bouwbesluit (inclusief BENG), Arbowetgeving, duurzaamheidsverplichtingen vanuit het Rijk, etc.
2. **Gemeentelijk beleid**
Kosten gerelateerd aan gemeentelijk beleid (bijv. stedenbouwkundige kaders en gemeentelijke bovenwettelijke ambities op gebied van o.a. duurzaam, circulair en klimaat adaptief bouwen).
3. **Locatie specifieke eisen**
Kosten gerelateerd aan een complexe stedelijke omgeving en verkeersveiligheid of specifieke regio gebonden aspecten zoals aardbevingsbestendig bouwen.

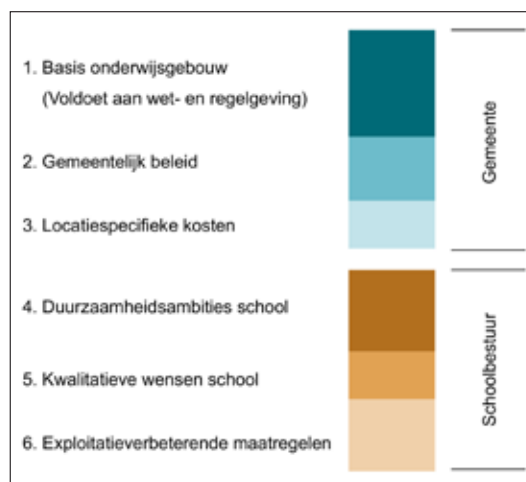
Verantwoordelijkheden schoolbestuur

4. **Additionalie duurzamsambities school**
Ook een schoolbestuur kan eigen duurzaamheidsambities hebben, gedreven vanuit visie, exploitatie of gekoppeld aan lesprogramma's.
5. **Kwalitatieve wensen school**
Om het onderwijs verder vorm te geven hebben schoolbesturen extra kwalitatieve eisen voor hun schoolgebouwen. Dit kan ruimtelijk of functioneel zijn, maar ook technisch, zoals een hogere klasse voor Frisse Scholen.
6. **Exploitatie verbeterende maatregelen**
Het schoolbestuur draagt de verantwoordelijkheid voor beheer en onderhoud. Exploitatie-verbeterende maatregelen kunnen de kostenbeheersing van beheer en onderhoud verbeteren. Het profijtbeginsel ligt bij het schoolbestuur.

Als gemeenten en schoolbesturen samen aan de knoppen draaien in iedere invloedssfeer en daar de verantwoordelijkheid voor dragen, ontstaat er een bekostigings-systeem die de 'eeuwige' discussie over de norm zal beslechten. Of het nu gaat om renovatie of nieuwbouw: de kwaliteit van de onderwijshuisvesting, is het enige dat telt! ◀

▶ Kijk voor meer informatie op www.abcnova.nl.

“Samenwerking is in onze optiek de oplossing. Handelen vanuit verantwoordelijkheid en redeneren vanuit kwaliteit”

Bekostigingsmodel onderwijshuisvesting